

7. Kontrreformacja

Kontrreformacja – ruch religijny, kulturalny i polityczny trwający od połowy XVI w. do końca wieku XVII, którego celem było przeciwstawienie się reformacji i reforma wewnętrzna Kościoła katolickiego w zakresie doktryny, obyczajów i struktury.

Sobór – zjazd wszystkich biskupów.

Kuria rzymska – ogół instytucji i urzędów centralnych przy pomocy których papież zarządza Kościołem katolickim.

1. Cele kontrreformacji :

- reforma wewnętrzna Kościoła katolickiego
- zahamowanie postępów reformacji
- odzyskanie utraconych wpływów.

2. Reformy podjęte przez Kościół katolicki

a) papież Paweł III dążył do reformy Kościoła i do porozumienia się z protestantami

- przeprowadził reformę administracji rzymskiej likwidując część nadużyć,
- zmniejszył liczbę biskupów,
- zmienił zasady funkcjonowania inkwizycji, na czele której stanęło kolegium 6 kardynałów. Była to instytucja, która zajmowała się ściganiem heretyków,
- zwołał sobór powszechny do Trydentu.

b) największe znaczenie dla ruchu kontrreformacyjnego miał **sobór w Trydencie z lat 1545-1563**.

- sprecyzowano najważniejsze dogmaty wiary katolickiej, utrzymano 7 sakramentów,
- uznano, że wiara i dobre uczynki wiodą do zbawienia,
- ujednolicono liturgię katolicką; nadal była prowadzona w języku łacińskim,
- zalecono przeprowadzenie reformy kalendarza,
- ogłoszono oficjalne, łacińskie tłumaczenie Biblii – Wulgatę,
- uznano, że tylko duchowni mogą interpretować Biblię,
- sformułowano katechizm, w którym zawarto wszystkie zasady wiary,
- wprowadzono zakaz łączenia kilku stanowisk kościelnych w jednym ręku,
- biskupi mieli przebywać w swoich diecezjach, a proboszczowie w parafiach,
- postanowiono utworzyć seminaria duchowne dla podniesienia wykształcenia księży – wprowadzono obowiązek kształcenia księży,
- uznano, że papież jest nieomylny w sprawach wiary i że jest głową Kościoła katolickiego,
- potępiono ruchy reformatorskie uznając je za herezję,
- przedstawiono obowiązujący spis świętych – martyrologium

c) **dalsze zmiany w Kościele katolickim**

- ustanowiono urząd nuncjuszy, którzy pełnili funkcje ambasadorów Stolicy Apostolskiej w poszczególnych państwach,
- utworzono kongregacje, czyli instytucje które usprawniały zarządzanie Kościołem,
- rozpoczęto badania nad historią chrześcijaństwa,
- papież Grzegorz XIII zreformował kalendarz – w 1582 r. powstał gregoriański, który obowiązuje do dzisiaj,
- styl barokowy w sztuce i architekturze miał przyciągać ludność do kościołów katolickich,

d) **Indeks ksiąg zakazanych** – opracowano i przedstawiono spis dzieł, których treść była sprzeczna z naukami Kościoła katolickiego. Książki te zostały zakazane w państwach katolickich. Spis ten powiększano do XX wieku.

e) Zakon Towarzystwa Jezusowego – zakon jezuitów. Utworzony przez Ignacego Loyolę. Był to zakon elitarny. Obok zwykłych ślubów zakonnicy składali ślub bezwzględnego posłuszeństwa przełożonym i przysięgę na wierność papieżowi. W zakonie obowiązywała ścisła hierarchia. Jezuici byli doskonale wykształceni.

Działalność jezuitów:

- kaznodzieje i spowiednicy władców chrześcijańskich
- reforma szkolnictwa – organizacja szkół – kolegiów – na wysokim poziomie nauczania, do których wprowadzono nauki przyrodnicze i humanistyczne w zakresie języków starożytnych i literatury, kładziono głównie nacisk na naukę teologii, łaciny; wprowadzono nową organizację szkół dzieląc klasy według wieku uczniów
- kształcili własną kadrę wychowawczą w seminariach

3. Wojna trzydziestoletnia 1618 – 1648 – największa wojna religijna między katolikami a protestantami

a) wojna rozpoczęła się w Czechach. Walczyły ze sobą **Liga Katolicka Unia Protestancka**. Na czele Ligi Katolickiej stał cesarz Habsburgów. Należały do niej kraje rządzone przez Habsburgów (Hiszpania, Cesarstwo Austriackie, wraz z podległymi im państwami. Po stronie Unii Protestanckiej stały: Szwecja, Dania i Holandia, a także wrogie cesarstwu Francja i Turcja. Przywództwo w niej przechodziło od władcy Palatynatu Reńskiego, przez władcę Danii, Francji do Szwecji.

a) Wojnę trzydziestoletnią zakończył **pokój westfalski w 1648 r.** Osłabła kontrola cesarza nad państwami niemieckimi. Największe nabytki uzyskała Szwecja, która w połowie XVII w. była potęgą.